

WAS DIT GEEN boek maar een wielerskoers, dan zou het daarmee begonnen zijn. Een minuut stilte. Een kort eerbetoon. Een moment van bezinning, stilstaan bij het leven en hoe vluchtig, hoe kwetsbaar. Bij onze sterfelijkheid. Bij de dood, hoe definitief en hoe wreed. Bij de droeve lijst van jonge en getalenteerde mannen en vrouwen die met een rugnummer opgespeld verongelukten, een lijst die bijna elk jaar met nieuwe namen wordt aangevuld.

Snelheidssporten zijn gevaarlijk, levensgevaarlijk. Mensen om het hardst laten rijden op fietsen met dunne bandjes, remkabels met de doorsnede van een sliert spaghetti, in groepen van honderd of meer, de voeten vastgeklikt aan de pedalen, hen voortjagen over bergen en in afdalingen met nauwelijks meer bescherming dan het lycra van hun koerskledij en een valhelm van geplastificeerd piepschuim, dat is vragen om ongelukken. In elk peloton rijdt de dood mee.

De verhalen over de wielerdoden – en over de omstandigheden waaronder zij aan hun droevige einde kwamen – houden gelijke tred met de sociale, maatschappelijke en sportieve ontwikkelingen van de tijd waarin ze zich afspeelen. Vreemd is dat allerm minst. In de blinkende onderdelen van een koersfiets weerspiegelt zich het leven in al zijn nuances, uitersten en tegenstrijdigheden. En dus glijdt ook met enige regelmaat de schaduw van de dood eroverheen.

De nummer één in de algemene rangschikking van de Tour de France rijdt in de gele trui, in de nationale ronde van Italië gaat de leider in het roze gehuld. Voor nevenklasseringen van deze en andere rittenkoersen zijn er leiders-truien in groen, wit, cycloamroze, licht- en donkerblauw, oranje of rood, tricots met bollen, visjes of strepen. De regerend wereldkampioen mag zich een jaar lang tooien met de regenboogtrui.

Een zwarte trui komt weinig voor. Er was een korte periode waarin de nummer laatst in het klassement van de Giro d'Italia de *maglia nera* om de schouders gehangen kreeg. In de Ronde van België maakte het zwart van de leiderstrui na een aantal jaren plaats voor een andere kleur uit de nationale vlag, het rood. Bob den Uyl schreef ooit het verhaal 'Opkomst & Ondergang van de Zwarte Trui', over maffiapraktijken rond een fictieve, ondergrondse wielerskoers.

In dit boek gaat de zwarte trui naar acht renners voor wie de eindstreep niet lag op de plek waar de anderen finishten,

maar ergens onderweg. In een afdaling of juist tijdens een beklimming, op een wielersbaan of tussen de dranghekken van een kermiskoers. Ze droomden van overwinningen, van deelname aan de Tour de France of de Olympische Spelen, ze koersten die dag met een angstig voor gevoel, met gepaste tegenzin, of juist vol overtuiging en ambitie op de grenzen van hun kunnen – en over die grenzen heen.

Wat maakt dat ze steeds weer die grenzen opzoeken en overschrijden? Hoe kunnen we toestaan dat de wielersport, toch een vorm van volksvermaak, zijn eigen kinderen verblindt? Waarom vallen juist in het peloton zoveel doden te betreuren? En waarom stappen desondanks elke dag opnieuw renners op de fiets voor weer een volgende koers?

In de hoop onderweg antwoorden te vinden ben ik op de fiets gestapt en naar de plekken gereden waar acht rennerslevens eindigden, in acht opeenvolgende decennia. Elke keer opnieuw kwam ik terecht op een punt waar de schoonheid en de dood elkaars pad kruisten. Precies daar, waar mijn liefde voor de koers op de proef werd gesteld door de genadeloze wreedheid die de keerzijde ervan is, probeerde ik in woorden te vatten wat nauwelijks te bevatten valt. Acht mensen in de kracht van hun leven. In sommige gevallen bracht hun dood veranderingen met zich mee die de wielersport veiliger moesten maken, of op zijn minst iets minder onveilig. In alle gevallen ging het leven gewoon door. De koers stopt voor helemaal niemand.